

Politikai, közgazdasági és zsidó felekezeti hírlap.

JÜDISCHE ZEITUNG.

Organ für Politik, Volkswirtschaft und jüdisch-konfessionelle Interessen.

אלגעמיינע יידישע צייטונג

ארגאן פֿיר פֿאָליטיק, האַנדעל, פֿערקעהר אונד ייִדיש-קאָנפּעסאָניעללע אינטערעסען.

פראָנומערציאָנס-פּרייז דעם בלאַטטעם: פֿיר אַסערטויז-אונגאַרן: נאַציאָנאַלע 20 קראַנען, האַלבאַהרונג 10 קראַנען, פֿיערעליאַהרונג 5 קראַנען. פֿיר דאָס אַויסלאַנד: נאַציאָנאַלע 28 קראַנען, האַלבאַהרונג 14 קראַנען, פֿיערעליאַהרונג 7 קראַנען.

פֿאַרשטאַנד: זאַראַ אַללע ווערדען זינד צו אַררעסירען אָן דיאָ "Allgemeine Jüdische Zeitung", Budapest, VII., Pfeiffer-Gasse 10. אַררעסירען אונד קאַרקויע סאַ נעמיניען ווערען ביליגסט בערעכענט.

Mogjelenik 5-ször hetenkint (szombat, vasárnap és Isr. ünnepek kivételével). Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Sip-utca 16. sz. Előfizetés: 1/4 évre 5 korona. - Hirdetések mérsékelt díjazás szerint. Kiadótlajdonos és felelős szerkesztő: Groszberg Lipót.

אינאונד צוואַנציגסטער יאַרהונדאַרט נומער 200

איינענטימער אונד פֿעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר: רעאַקטאָר (אַרײַן) גראָסבערג.

בית דיענסטאג, כ"ה תשרי, תרס"ט.

בעלייה דער קלעריקאלען אונד ברויסליב-סאַצאַ- לען אב, דיא פֿיר אונגאַרן אלס "דעמאָקראַטען" דאָס אַלגעמיינע גלייכע וואַהלרעכט פֿאַרדערן, דאָס זיא אין אַסערטויז שטאַדען אונד בע- קאַמפּען!

אויס דער רעדע דעם מיניסטער גראַפֿען אַפּאַני.

דיא ער פֿאַרנעמען אין יא ס ב ע ר ע י נ י פֿאַר זיינע וואַהלען געהאַלטען אונד איבער וועלכע אונזער בלאַט געסערן בעריכטעט האָט, ביי- גען וויר היי- נאָך איינע ווענעסליכערע שטעללען.

בערעפֿעס דער אַננע ק ס י אָן ב אָס- נ י ע נ ס זאַמט רעדנער, דאָס דיא אונגאַרשע רעגירונג הייער אידען צושטומען נאָב, וויל אידע רעגירונג געלעפֿערט וואַרדען, דאָס הייער טראַט איינע נאָטווענדיגע אידע, און זאָלען עראַיניסען פֿאַרצווייגען, דיא נאָנן זיכער צו איראָפּאָישען שטרייטקייטען געפֿיהרט האָטען.

פֿאַם געזעצ-ענטוואָרף אַנדראַש שווי- איבער דאָס אַללגעמיינע וואַהל- רעכט שפּרעכער, זאַמט דער קולטוס- מיניסטער:

נאָך אונזערעם פֿלאַנע ווירד עס אין דיע- זעם לאַנדע קיינען רעכט פֿאַר זען מענשען מעהר געבען. אַלליין בייא דעם צו רעשפּעקטירענען רעכטע דעם איינזעלען מוס- טע אונד יענעם רעכט דער גע- זאַמט מוסט הייער רעשפּעקטירט אונד געזעכט ווערדען, דאָס זיא איינער ניכטערען רעגירונג זיכער זיא, אונד מוסטע דאָס רעכט דער נא- ציאָן איינע נאציאָן בלייבען צו קאַנען, יענע אונגאַרשע נאציאָן, וועלכע דען בערויסע מווענער- יאַהרען שטאַט גרינדעטע, אונבעדינגט גע- וואַהרט ווערדען. (לעבאַהאַטע צושטיממען) וויר טראַגען דעם פֿאַרשטויט דער צייט רעכנונג, אינדעם וויר דאָס וואַהלרעכט אויסדעהנען, אבער איינען שפּרונג אונס דונקלע מאַכען וויר ניכט.

שליעסליך פֿערווען דער מיניסטער אין שוואַנפֿאַללען וואַרמען אויף דאָס איינפֿער- נע ה מע ע צווישען קאַניג אונד נאַציאָן, זאַוויא אויף דיא "פֿעראַיניגטע דער נאַציאָנאַלען קראַפֿט" (קאַאליציאָן), אום מיט פֿאַלגענדען וואַרמען צו שליעסען:

אַב דאָס צוואַממענבלייבען הייער קראַפֿ- טע אין דער צוקונפֿט אין דער יעט צייגען פֿאַרם אָדער אין איינער אַנדרער זיך קונד- געבען ווירד - דאָס פֿאַרויסצוואַנען, וואַרע הייער נאָך ניכט צושטעמאַסס. הייער פֿאַרם ווירד איינע זאָל- בע זיין, וועלכע דיא לאַנע ערפֿאַרדערען ווירד אונד וועלכע עס יעדערמאַן ערמאַגליכען ווירד, זיך

וואַרען דיא אַסערטויזשען אַנטיסעמיטען קלוג גענוג, אידער אינערסטען געווינענען צו פֿערבער- גען אונד דיא אונגאַרשע מיניסטערן פֿריינדע דעם אַלגעמיינען גלייכען וואַהלרעכטעם" צו שפּעלען. דאָך דיא סאַקע וואַרדע איהנען אין דען לעטצ- טען שאַנדען פֿאַם געזיכט געריסען.

דיא ענטהילונג אָדער ענטפֿאַרונג דער אַסערטויזשען אַנטיסעמיטען פֿעראַנקט מאַן דער "ווענער אַלגעמיינען צייטונג" הייער פֿעל- געלעזענע, ליבעראַלע בלאַט בראַכטע זאַמטאַן אבערס איינע ארטיקל, אין וועלכעם דעם גרא- פֿען אַנדראַש פֿיר זיינען שטעט בעקונדעטען פֿרייזען פֿאַללע אַנערקענטונג אויסגעשפּראַכען אונד הערפֿאַרדעקען וואַרדע, דאָס דיא אונגאַרשען איראַעלישען דורך דאָס פֿוראַל-וואַהלרעכט איי- נע איינפֿלוססרייכע קאַללע ערלאַנגען מיסען, דיא דיא ייִדישען אַרעצט אונד אַוואָקאַטען, פֿערנער אַנדווסטערלעך אונד קייפֿלישע עטצ אין דיא הייער יענער וואַהלער פֿאַררוקען, דיא יע 2 אונד 3 שטימען האַבען ווערדען, דאָס ווענער בלאַט פֿירטע אום, דאָס אין דער אונגאַרשען יודענשאַפֿט בערויס 75 פֿערצענט דיא אונגאַר- שע שטאַטס-שפּראַכע בעהעררשען, דאָס דיא איראַעלישען שטעטע דעם אונגאַרשען שטאַטס- געדאַנקען טרויא בלעבען אונד דאָס דאָס קאַ- בינעט וועקערלעך אונד פֿאַר אַללעם דער מיניסטער דעם איינערן גראַף ווליאָם אַנדראַשש ניכט דאָס צו האַבען זינד, דיא פֿוראַלטיאַט, דיא דען יודען אונגאַרנס פֿאַליטישע פֿאַרטיילע ברענגט, איינזי- טיג צו פֿערקויפֿען אַבוואָקאַל עס אונד אין אונ- גאַרן אַנטיסעמיטען געבען זאָלל, דיא גערן איינע פֿעראַרדערונג דער פֿוראַלטיאַט צום נאָב- מוהילע דער איראַעלישען דורכזעצען סאַכאַטען.

הייער מיסטהילונג בראַכטע נון דיא אַס- טערטויזשען אַנטיסעמיטען אויסער ראַנד אונד באַנד, דער אַננרפֿף אום "פֿאַסערלאַנד" וואַר נור דער ערסטע פֿאַרשטאַסס, דעם באַלד אַנדערע פֿאַללען ווערדען, איינע קאַנפֿעריענץ דער אַנטיסעמיטען פֿייערען פֿייערען אין וויען האַט זאָננט אַנ נאַכ מיט- טאַנס שטאַטס געפֿונדען, אין דער בעשלאַסען וואַרדע, מיט אַללען מיטטעלן גענען דיא פֿאַרלאַנע דעם גראַפֿען אַנדראַשש צו קאַמ- פֿען, אום ווענעסענס איינע פֿוראַלטיאַט אין דעם זינע דורכזעצען, דאָס דען יודען דער איינפֿלוסס בייא דען וואַהלען גענאַמען ווערדען. אונגאַרן אַרפֿף ניכט דען יודען אויסגעליעפֿערט ווערדען" שרייבט דאָס "פֿאַסערלאַנד" אַס זאַנטאַן, אונד הייער מעלדאָדע ווערדען נעמען אַללע אַנ- טיסעמיטען בלאַטטער אונד קלעריקאלען פֿאַללע פֿערפֿיהרער אַסערטויזשען אַנטיסעמיטען, וואַהל ווירד זיך דאָדורך דיא אַפֿענעליכע מינינג אַס- טערטויזשען - געשווינע דען אונגאַרנס - ניכט אירעפֿיהרען לאַסען; אים גענעמטהיל, דיא פֿרייזענען פֿאַליטיקער אַסערטויזשען ווערדען זיך מיט עקעל פֿאַן דער יעוואַויש-געדרענען היי-

דיא אַנטיסעמיטען געגען דאָס נייע וואַהלרעכט.

דיא געזעצעס-פֿאַרלאַנע, וועלכע מיניסטער דעם איינערן גראַף ווליאָם אַנדראַשש איבער דאָס אַלגעמיינע וואַהלרעכט אויסאַרביי- טעט, ווירד בעקאַנטליך אויף דאָס מיסעס דער "פֿוראַלטיאַט", דען מעהרהייטס-שטימערעכטעס, באַווערען, דאָנאָר ווירד עס דייא קאַטעאָריען פֿאַן בירגערן געבען; דיא אונגאַרשען דער איי- נען קאַטעאָריע ווערדען בלאָס 1 שטימע אב- געבען קאַנען, אַנדערע היינעגען 2, אַנדערע וועדער 3 שטימען.

געגען הייערעם מיסעס פֿיהרען דיא אַנטי- סעמיטען אַס טערטויזשען איינען קאַמפֿף, איבער דעסען לייט-מאַטעווע אין אים וויען קאַמפּענדער בעריכט אינטערעסאַנטע ענטהיל- לונגען מאַכט, עס הייסט דאָרן אים ווענעסלי- כען וויל פֿאַללע:

עס האָט איבעראַלל אויסגעהען ערדענט, דאָס דיא אַסערטויזשען קלעריקאלען אונד ברויס- ליב-סאַציאַלען אים פֿעראַיין מיט דען אַנטיסעמי- טען דער אַנדערען נאַציאָנאַלען פֿאַרטייען אַסער- טויזשען געמינזאַמע זאַכע מיט דען פֿאַן איהנען געהאַטען אונד פֿעראַלטיאַטען סאַציאַל-דעמאָקרא- טען מאַכענע, דען געזעצ-ענטוואָרף דעם גרא- פֿען אַנדראַשש איבער דאָס אַלגעמיינע וואַהל- רעכט אלס געפֿאַהרליך אונד אונגעהילפֿאַלל בע- צייכען.

נון ווירד עס מיט איינעמאַלע ליכט, דאָס קלעריקאַל-אַנטיסעמיטישע "פֿאַסערלאַנד" בע- קאַנטליך איינע ווענער צייטונג, דיא פֿאַן איינעם קאַטעאָרישען פֿעראַיין אויסגעהאַלטען ווירד אונד דיא בעטיהט אונד, איינע מיניסטערשאַפֿט דעם אונגאַרשענדיגעם גראַפֿען ט ה ון פֿאַרצווערטייען, האָט אין איהרעם זאַנטאַנסבלאַט מיט איינער שאַטלאָזיקייט, דיא וועלכעס בייא הייערעם זשורנאַל זעלען אונד ערקלאַרען, דאָס דיא אַנדראַשששע וואַהל-דעפֿאַרס פֿעראַינעלש ווערדען מיסען, וויל דורך הייערען איראַעלישען אין איר אונגאַרן איינ גראַסער איינ- פֿלוסס אויף דאָס רעזולטאַט דער רייכסאַסאַנס- וואַהלען צוקאַממען ווירדען. אונד דעספֿאַלד ריי- בער אונד פֿאַרדערן:

יאַוואַהל, נון זעהט מאַן ענדליך קלאַר, וואַרום דיא אַנטיסעמיטען אין דער נאַנען וועלש איינ פֿאַר אַללעם אין דער פֿאַליטישען האַלב- וועלש אַסערטויזשען, צעטער אונד פֿאַרדען איבער דיא נייע אונגאַרשע וואַהל-רעפֿאָרם שרייען, איה- נען, דיא איבעראַלל ריקסטייט פֿערבוישען וואַהלען, אייז עבען דאָס נייע אונגאַרשע וואַהל- געזעצן פֿייעל צו רייכע האַל אונד זיא קאַנען עס ניכט פֿערווינדען, דאָס דאָדורך דיא יודען אונגאַרנס איינע איהרעם פֿאַרזאַמיטוס אונד איהרער אַפֿערהאַטטיקייט ענטשפּעכענע פֿאַליטישע שטעללונג ערהאַלטען זאָללען, ביהער

ראגני, אדוואקאט דער טאכאן-רעזישע; ראג-
בערע עפפענדי מיזראה, דירעקטאר דער
פאליטישען געשאפטע אים בעצורקע קאנסאנטי-
נאפעל; אין סאלאניקי; מי עמאנעל קאראסאס
אדוואקאט, אונד וויטאליוס עפפענדי שטראס-
אויטא; אין סמירנא; איואק עפפענדי סא-
ראנטא, ראטה אים מיניסטעריאום דעם אייט-
סערן, אונד דאוויד רוססא; אין סאנגע-
זיא; ניססים עפפענדי סאצליאה, מיטליעד
דעם ציווילגעריכטעם אין סאלאניקי, אין סאג-
ראד דירפטע דאניעל עפפענדי סאלאה
געוואהלט ווערדען, וועלכער בערייטט דעם ער-
סטען מירקישען פארלאמענטע (1876) אונטע-
האט.

צוזאממענשלוסס דער
נעוויאקער יודען (י) אין אמעריקאני-
שען צייטונגען ווירד פאלגענדער אויסרוף אן דיא
נעוויאקער יודען פערשעפטיגט: "דיא לעטצע-
טען עראייגניססע, אונד בעזאנדערס דיא בעשול-
דיגונגען דעם פאליצייא-קאממיססאריס בינג-
האס געגען דיא יודען, האבען מיט פאלקאמ-
מענער קלארהייט דיא נאטורהווענדיקייט דער
ארגאניזאציען דער יודען פאן נעוויאק דאר-
געטראן, וויר יודען זינד אונטעפאלדע איינע מיל-
לאן שטארק אין דיעזער שטאדט, אונד דאך
איזט אינזערע שפעלונג איינע זאך שוואכע, דאס
וויר פאלקאממען מאכטלאז זינד געגען אנדערס-
פע אונד קראנקונגען, פאן וועלכער זייטע דיעזע
אויך קאממען מאגען, מיססען דענן געראדע וויר,
דיא וויר דאך דיא גראססטע אללער יודישען
געמינדען דער גאנצען וועלט זינד, אימער-
הענע איינע ביטע אונזערע פינידע אינערהאלב
אונד איססערהאלב אינזערער רייזען בילדען?
אונגעבליקליך שפרייט אללעס צו אונזערען
ניססען, אבער אלס פאלגע אונזערע ניכט-
ארגאניזאציען ווירד ניכטס דאפאן דרויסען גע-
האט, וויר ברובען דרינגענדי איינע שאנדדיגע
אונד רעפאזעטאטיווע ארגאניזאציען דער נעו-
ויאקער יודען, איינע ארגאניזאציע, וועלכע איהרע
אינטעראסס פאס פאלקע עפפענעט אונד וועלכע
דעם וויללען דעם פאלקע אויסדרוקן געבען
זאל, פאן איינער זאלבען ארגאניזאציען האנגט
פיר דיא צוקונפט דריטזאכליך דיא ענטוויקלונג
דעם וועלטמוסס אין אינזערער שטאדט אב.
איינע קאנסעקרענען דער יודישען ארגאניזאציען
איזט איינבערופען ווארדען, אללע יודישען ארגא-
ניזאציען זינד איינגעלאדען ווארדען, דעלעגירטע
צו דיעזער קאנסעקרענען צו זענדען, דאס ציעל
דער קאנסעקרענען איזט, אויסצוביען אונד ניכט
ניצערצוויססען, דיא זעלבסטשטאנדיקייט אונד
דיא טהאטיקייט קיינעם פערבאנדעם ווירד אונ-
טערגראבען ווערדען, דאס קאטיטע איזט דער
האפטונג, דאס אללע קאממיססאנען שניעל-
מאגליכסט איהרע דעלעגירטען וואהלען אונד
דיא בעקערטארע דעם קאטיטעם פאן איהרען
ענטווערסונגען בענאכריכטיגען ווערדען.

דיא פלוביס איינעם עקס-
צעללענען-הערהרן נאך אמערי-
קא) דער וויצע-פראזידענט דעם קאנגעל אונט
פעריוואלונגס-עריכטשטאפעס אונד געוועזענע
שאטאטס-עקערטאר אים מיניסטעריאום דעם
אינגערען עמערך פאן לאסקוויצ, דער אלס
ווירקליכער געהימראטה דען מיטעל עקצעל-
לענן פיהרטע, פערשאפטע געגען בעדייטענדע
פארוואנדלונגען פערזאנען אפאקעקער-
רעכטע אונד אנדערע קאנצעססאנען, לעטצטדין
פערלאנגטע ער ניכט וועניגער אלס 60.000
קראנען פיר דיא ערוויקונג איינער אפאקעקער-
ליצענץ, עס ווארדע אים געהיימען דיא פאל-
ציליכע אינטערווונג איינגעליימעט, אונד דיא
פאלגע דאפאן וואר, דאס ער אויף פרישער טהאט
ערטאפט ווארדע, אין פאלגע דעססען ערגריפף
לאטקוויצ דיא פלוביס נאך אמעריקא.

כלינע נאכריכטען) אין ראגניאני
(ביהארע קאס) ווארדע דער נאטאר קרוסע ווענען
מעהרפאכער מיססכרייכע פאן וינער שפעלע ענטהא-
בען. אין בראנד אין דען רימאבאניאער וואלדערן
האט איינען שאדען פאן 300.000 קראנען פערוארבעט-
אויס פיעלען גענענדען דעם לאנדעם ווירד שנעע-פאלל

געמערדעט, אויך היער אין בודאפעש שניטעס
הייטע.

אינזאנלענענען) דער ווינער קרעדיטארען-
פערדיין ניכט נאכשטעהנדע אינזאנלענענענען
סויל קלאר, סטאנולוי; אראן אסטערייכער, קליינווארדיין;
הערמאן יאקאב, בודעשעשע; לאיאש קאלמאן, סאטמאר;
מאריע קיהנעל, טרויענע; ניקאלא נעכראין, נלינא;
פראנץ קלינקאוסקי, צלין.

נילאסענ-לאטטעריע) ביא דער נעסטריינען
ציעהונג דער זעכסטען קלאסע דער XXII. לאטטעריע
ווארדען פאלגענדע טרעפער געצאנען:

6000 קראנען געווינען: 93334 55560; 2000
קראנען געווינען: 36483 24207 13503 10404 2948
99719 86173 84790 80745 75739 64797 57872 43922
105126 113452 114132 122152; 1000 קראנען געווינען:
8529 20760 23774 28025 36732 41869 41460
47711 48892 50755 54355 56835 64370 73261 79690
81786 87978 103082 113192. פיערער ווארדען 42
טרעפער מיט יע 500 אונד 919 טרעפער מיט יע 200
קראנען געצאנען. דיא נאכסטע ציעהונג, ביא וועלכער דער
מיט דער פראצענט פאן 600.000 קראנען פערבאנדענע טרעפ-
פער צור פערלאונג געלאנגט, פינדעט איבערמאדענען שטאטט.

דיא (ראטיין) טראגט איינע אינפעקציען-קראנקייט
צווישען דיא ראטען אונד מיזע אונד פערטיליגט דיעזעלבען
וואונדערבאר שנעל, אויב אבער דאביא פיר א נידערי-
טהערגראטונגען און שאלדן, וויא דיעס אויך פאס "קא-
ניליד" אונד אויטווישען שטאטליכען באקטעריאלאגישען אינשטי-
טוט נוסכטליך בעשעפטיגט ווירד, דער אללינגערקייטער
אונד גענעראל-פערטעטער דעם "ראטיין" אין אונטארן, היער
בעילא האט אן (כודאפעסט, ראטענביללע-נאסע 38/10)
ערהאלט טאלליך צאהלרייכע דאנקשוירבען, אין דענען בע-
שאטיגט ווירד, דאס דורך איינע אדער צווייטאלונג נאכע
דעם "ראטיין" זאמטליכע ראטען אים דען שטאללונגען,
קעללען, מאנאניען עטצו נאצולוך פערניכטעט ווארדען.

ווער ברוסט-שמערצען) האט, הוסטעס, פער-
קיהלט אויט, אן אינפלוענצא אדער פערשלימונג לידעט
בעשעלע זאקאיש האלאסיס, לינדענ-האניט, סיופס, נאע-
דעם אונטער דען אנטאסען.

דיאן אונד ליטערוואקאטע

שטאנד דער באלקאן-פראנען.

דיא גראססטע געפאהר אינעם קרענעס
וואלסטעס אין דען ינגסטען טאנען צווישען דער
טירקייא אונד בולגאריען, דיא
אבער לעטצטערעם - וויא שאן געסערן גע-
מערדעט - דיא ערקלארונג אבערבען האט,
דאס עס ניכט צום קרענען רוססע, האט אויך דיא
טירקייא איהרע רייס סונגען איינגע-
שפעלעט.

דאס אן אינד פיר זיך גאר ניכטס צאהלענדע
סערביען טריכט אבער נאך אימער דיא
פריעדענס-שטראמונג, זא דאס מאן פערמוטעט,
איינע העטענע נידע מאכט שאעקע הינד-
טער סערביען אין וינער היפטשאדט בעל-
גראד האטען דיא אונדוהען ניכט אויף, נא-
מעטליך ווירד דאך געגען אסאך ער-
רייב-אונגארן ניכט נור געלארמט, זאג-
דען מאן איבערפאללעט, אונד פלינדערט אויך דיא
געשאפטע אסטערייכיש-אונגארישער קופלייטע.

אינצווישען האט דער סערבישע מיניסטער
דעם אייסערן מילארוואנאוו ש איינע
היווע אן דיא האפע אייראפאס אונטערטען, אים
איינען "שאדענ-קראנטיין" פיר סערביען צו ערוויר-
קען, ער מאג אבער וואהל זעלבער דאראן צוויי-
פעלען, אב זיך דיעזע היווע אויסצאהלען ווירד.
אויס בעלגרא ווירד פערזוכערט, דאס
מיניסטער מילארוואנאוו ש פאר זיי-
נער אבריווע זינען גאנצען איינפלוסס אויפגעבא-
טען האבען, אים דיא אויסערוויסונגען געגען דיא
אסטערייכיש-אונגארישע צו פערדינדערן, זיינע
בעמיהונגען בליעבען יעדאך ערפאללאז, פא-
געסטען אבערס ווארדען אין בעלגראד פאן
פיעלען (ווענען דעם זאגנמאנס) געשלאסענען
געשאפטען אסטערייכיש-אונגארישע קופלייטע דיא שלדער
הערבאנערסען, צופאר העללען עטליכע הונ-

דערט אימאליענער איינע פערזאמלונג
אב, וועלכע געגען דיא אינגע קסיאן
באסיניענס פראצעסטרע אונד אללע אים-
טאליענער אויפגעדערטע סערביען אים "קאמספ-
געגען דען געמיינזאמען פיינד
אסטערייכיש-אונגאריש" צו אונטער-
שאפטען, דיא פערזאמלענען צאנען דאך, דורך
סערבישע שטידענמען פערשאקט, פאר דיא
איטאליענישע געזאנדטשאפט אונד פאר דען קא-
ניליבען פאלאסא, היער שריען זיא זא לאנגע,
ביז דער קאניג אויף דעם באלקאן ערשינען
אונד איינע אנשפראכע העלעט, "בר-
דער" רעפערע, "בערוהונג אייך! איך האפע,
אונזערע נוסע זאכע ווירד פאן ערפאלג גע-
קראנט זיין."

אינצווישען וואר עס דונקעל געווארדען אונד
מאן בעגאן פאן דען אסטערייכיש-אונגארישען
דיא פירמאט-מאפעלן העראבצווייסען, וואהל גע-
לאנג עס דער זשאנדארמערע, דיא רודעשטאדער
צום אויסאיינאנדענענען צו בעוועגען, אבער דיא
געשאפטלייטע שפראכען דיא בעפריכטונג אויס,
דאס נאך גראסערע אויסערוויסונגען שטאטט-
פירדען ווערדען, דאס דיעזע בעפריכטונג ניכט
אונבערזינדעט וואר, האט זיך אויך באלד
געצייגט.

איינע פאס געסערען מאנע דאמירטע דע-
פעשע אויס בעלגראד מעלדעט נאמליך
פאלגענדעס:

דיא דער פאכעל דיא געשאפטע אים-
טערייכע קופלייטע געפלינדערט האט
אונד מיליטאר אויסריקען מוססע, האט דער
אסטערייכיש-אונגארישע פראנען
אם מיניסטעריאום דעם אייסערן געדראקט,
דאס אסאך סערבאונג קריגענישען
פע פאר בעלגראד ערשינען ווערדען,
דער פערטערע דעם סערבישען מיניסטערס דעם
אייסערן הויקסטע היערוף זיין בערווערן
אבער, דאס געשעהנע אויס אונד פערשפארך,
ענערנישע מאסרעגעלן טרעפען
צו לאסען.

נאך דען ביזהערען ערפאהרונגען (זא זאגט
דיא מעלעגראפישע מעלדונג ווייטער) איזט עס
לויכט מאגליך, דאס זיך דיא אונדוהען
ווייטער דערהאלען ווערדען, דער סערבישע
קראנפריינד איזט עס, דער דיא רודהע-
שטאדער ערמוס היגט, וואס דעם
קאניג גראסע זאנען בערטישעט, עס גאב
אויך שאן ווערדערהאלט פיינליכע אויפ-
טרייסע צווישען דעם קאניג אונד
זיינעם זאנען, זא דאס ערסטערע אב-
דאנקען וואללעט, דאמיט דיא גאנצע פער-
אנטווארטונג אויף דען קראנפריינדען פאללע, דיא
אפציערע דער פערשווארע-פארטייא (דיא אן
דער ערמאדונג דעם קאניגס אלעקסאנדער
טהעלענענען האבען) באטען יעדאך אללעם
אויף, אום דען קאניג פאן וינער אבויכט אבער-
ביינען, אונד טון בעפרידעט זיך דער קאניג
פאלקאממען אין דער געוואלט דער פערשווא-
רענישען אפציערע, וואהרענר דיא מיססען
אויברענג אפציערע זיך אום דען קראנפריינדען
געארט שארען.

אלס דער קראנפריינד האטען, דאס
דיא אסטערייכיש-אונגארישען געשאפטלייטע שאדענ-
ערוואסן פאן דער רעניערונג פערלאנגען, זאנעט
ער: "דאס פאלק האנדעלט און זינעם גע-
רעכטען צארג, אונד מאן זאלל פראה
זיין, דאס עס ניכט נאך גראסערען
שאדען אנריכטעט."

אינדעסען זאלל דיא בעלגראדער פא-
ליצייא פאן מאסנעבענער שפעלע דען
שמערענען בעפעעהל ערהאלטען הא-
בען, ביא ווערדערהאלונג דער אונדוהען פאן
דען געוועהרען געברויך צו
מאכען.

אנצשליעססען, אָהנע זיינע פריינד-
ציפיען פֿערלאססען צו מיס-
סען, דא אונטער אונטערמיט-פארטייא ווירד
יעדענפאלס דען וועג פֿינדען, אום איהרער אונ-
געווערען פֿעראנטוואַרטונג, מדייא צו איהרעם
פֿיהרער פֿראנץ קאַששווא, צו ענטשפּרעכען.

פערשידענע ניוואנקייטען.

• (איים הערערעס, אויסשוסס
דער אָסטעריי דעלעגאציען)
הילט געמערן געמיינאמען קריגעס-מיניסטער
באראן שאַנאייך איינע רעדע, אין וועלכער
ער דיא איינפֿיהרונג דעם צו-א-ה-
ריגען מיליטאַר-דיענסטעס אין
פֿריערענס-צייט אין אויסזיכט שטעללעט, אין דע-
זעם פֿאללע (זאגט ער) מיססעט דיא רעקרוטע-
צאהל זעהר בעדייטענד שאַיגען. "נאכדעם וויר
(זאגט רעדנער ווייטער) זא פֿיעלע מיליאָנען
פֿיר קריגעס-מאמעריאל פֿערווענדעט
האבען מיססען וויר ווערער אן דיא מע-ע-
שען דענקען, מיט זייער שטעללונגאדערע
פֿיר דיא ערהאונג דער אָפּטערעס-אינד מאנ-
שאַסס-געבוירען האַט דער אויסשוסס דען ער-
סאען שריט נאך דיעזער ריכטונג הין געהאן."

• (דיא אָסטערייכישע מי-
ניסטער קרייזע) דער היער אין בורא-
פֿעטס איינגערפֿענע אָסטערייכישע מיניסטער-
פֿראַדענט באראן בעקק ערשאטטעטע
נאכמיטאגס דעם קאַניג דיא מעלדונג פֿאַן
דער אבדאנקונג דער ביהרען באַהמישען מיני-
סטער דר פֿיעדלער אונד פֿראשעק,
וויא עס שינט, ווירד זיך דיעזע קרויזע נאך
לאנגע הינעוועהען, איכער דיעזעלכע קאַנפֿערינע
באראן בעקק היער אויך מיט מעהרערען
אָסטעריי דעלעגאציעס מיטגלידערען.

• (מיניסטער אפפאני אונד
דיא יודענשאפט) וויא בערייטט גע-
טערן בעריכטעט, האַט קלאוס מיניסטער גראף
אלבערט אפפאני אין זייער יינגסער רעדע
צו יאסבערעני ערקלאַרט, ער בעפֿאַססע זיך איינ-
געהענד אויך מיט דען פֿראגען דער אָרגאניזאציען
דער יודישען רעליגיע, וויא איבערהויפּט מיט
אללען יענען וועשען, וועלכע דיא קאַנפֿעסאציען
אין איינעם שטאמעט מיט בירגערליכער גלייב-
בערעכטיגונג מיט רעכט ערהעבען קאַנגען. פֿער-
נער זאגט זייער עקסעללעניק, ער האלטע זיך
שטרענגע אן דאס פֿיניצפֿ דער רעכטעס-
גלייב הייט. - דיעמיט שטעהט אכער
איינע אַנדער ערקלאַרונג דערוועלבען רעדע

פאללעטאן.

דאס יודיש-כאזארישע רייך.

(2. פֿאַרזעטצונג.)

אייניגע בעהויפטען, דאס דער גראבשטיין דעם ער-
וואַנטען יודישען געלעהרטען אַזאקא זאנארי אין
שופּט-קאליין אין דער קרום, איינעם נעסטע
דער קאראיטע-סעקטע, אויפגעטונדען ווארדע, דיעזע וואל-
לען היערום דען בעווייז צעהען, דאס בולאן ניכט דעם "ראב-
בינשען" אָדער "טראדיציאנעללען" יודענשהומע, וואַנדערן בלאָס
דער "קאראיטע-סעקטע" זיך אונטערשאַססען, ווארע דאס
נאנע ניכט בלאָס אין "קאראיטשער שווינדעל", זא האַטטע
דעם אויך דיא שפּאַטערע רעליגיעזע געשטאלטונג דעם
יודיש-כאזארישען רייכעם דענאך קיינען איינפלוסס אויס-
געאיכט.

אונטערשאַססען, אכער ניכט צונועשטאנדען, דאס בולאן,
אין מאנ אים פֿאַרנעקקעטען אלטער, מיט דעם ווייטען אום-
פאנגע דעם ראבבינישען יודענשהומס ווירקליך ניכט מעהר
פֿערטרויט געמאכט ווערדען קאַנגען, זא נעהט עס דענאך
אויס דעם ערוואַהנטען, אין העבראישער שפראכע אבנעפֿאַסס-
טען אנטוואַרטל-שרייבען דעם כאנאן יאָזעף דיטליך הער-
פֿאַר, דאס אין שפּאַטערע נאכפֿאַלגען בולאנס, נאמליך דער
כאנאן עבדי יודישע געלעהרטע אין זיין רייך בע-
דיקע, זיא קאַניגליך בעלאָהנטע, לעהר-אונד בעשהווער גרינד-
דעטע, זיך אונד זיין פֿאַלק ניכט בלאָס אין דער ביכעל, זאן-

אין ווידערשפּיך, אין דיעזער קינגעטע ער נאָט-
ליך אן, ער ווערדע איינע געזעצטעס-פֿאַרלאגע
צור דורכפֿיהרונג דעם געזעצט-ארטיקעלס 20 פֿאַס
יאָהרע 1848 בערעפֿעס דער פֿראַנצ-
סאטאטען איינרייכען, אכער פֿאַן דען
יודען האַט ער דיעסבעציגליך געשווי-
גען, אָבגלייך דיא יודענשאַפֿט פֿערמאָגע דער
רעכטס-גלייכהייט, צומאל זיט איהרער רעזעפּעציען,
אויף דאס 1848-ער געזעצט עכענוז אַנשפּירן
האַט, וויא דיא פֿראַנצעסאנטען, וואַ בלייבט
אלאָ דאס "פֿיניצפֿ דער רעכטס-גלייכהייט".

• (אונדוהען צווייטען הייט-
שען אונד טשעכען) געמערן קאס
עס אין פֿראנצו שפראכעס-אונדוהען צווי-
שען דייטשען אונד טשעכען, דער צוזאמענ-
שאַסס וואר איין זא העלפֿענער, דאס ציערסט
פֿאַליציע אונד דאן מיליטאַר איינשרייטען מיס-
טע, נאכדעם דיא פֿאַליציעסען בעשימפֿעט אונד
מיט שטיינען בעוואַרען וואַרדען ווארען, מאכ-
טען זיא פֿאַן דער בלאַנקען רוא פֿאַפֿע
געברויך, עס קאמען מעהרערע פֿערוואונדונגען
אונד פֿיעלע פֿערהאטונגען פֿאַר, אויס דעם גע-
שאַפֿטע איינעם שנייערעס ווארדען אין בעל-
איינען גענען דאס מיליטאַר געשלידערט, אלס
אייניגע אָפּטערע אן דאס געשאַפֿט איינדריינגען
וואַללעטען, ווארדע דאסזעלכע ראש געשאַפֿטען,
דיא פֿאַנסטערשייבען דעסזעלבען ווארדען הורד
זאבעל-היעכע צערטרימערט.

• (יודישער אנטוויסעמיס-
מוס) אויס ניר, באט אָר ערהאלטען וויר
איכער עמפֿאַרענדע מסרד-אקטע, דיא אין הער-
פֿאַראַנענדעס מיטגלידער דער דאָמינען שטאמס-
קוואַ-געמינדע גענען אָרטה ווירען אונד דערען
"ת-אינשטימוציען בעגינג, דען פֿאַלגענדען בע-
ריכט: "אויס דעם אַנלאַסען, דאס דער שוואַל-
ריכטער שימאק צום היעזען אָבער-שוואַל-
ריכטער געוואַהלט ווארדע, פֿאַנד געמערן אין
באנקעט שטאמט, וועלכעס זעהר צאהלרייך בע-
זוכט וואר אונד אן וועלכעס אויך מעהרערע
מיטגלידער דער היעזען שטאמס-קוואַ-געמינדע
טהוילנאמען, איינעם דער לעצטערען, דער
איינע הערפֿאַראַנענדע שטעללונג איינערמינדע
ערמונדט אַנדער (קוואַן דעם עהעמאלגען
דעפּיטירטען פֿייל מאַנדעל), ריכטעטע אין זייער
לאַנגערען אַנשפּראַכע אן דען אָבער-שוואַל-
טער דאס ערוויכען, ער מאַגע דיא הייע זי-
גען "שטרייטעל-יודען" אויס-
ראַטטען, דיא דיעזעלבען דיא
שטאדט בעשמוצען, (היעבויא בע-
מיקצע דער פֿאַרשיטענער דער שטאמס-קוואַ-

דערן אויך אויס תלמוד אונטערריכטען לעסס אונד דען נאָט-
טעסדענסט נאך דעם מוסטער דער אלטען געמיינדען איינ-
פֿיהרטען.

איינעם בעסערן בעווייזעס, דאס דיא כאנאנע דעם
ראבבינישען יודענשהומס הולדנשען, בעדאף עס
וואַהל ניכט, נאך דעם פֿראַטען עכד" רענייעטע נאך איינע
לאנגע רייע פֿאַן יודישען כאנאנען, דא נאך דעם שטאמס-
גרינדענעפֿע דער כאזארען ענען נור יודישע העררשער דען
טהראן בעשטיינען דורשטען!

פֿיעל קלינער אונד שטאמס-מאַנישער אלס דער
יודיש-הוימארישע קאַנע יוסף, פֿערהערען דיא יודיש-
כאזארישען כאנאנע, וואַהרענד קאַנע יוסף הורד זיינען איכער-
אייפער אונד זיינע אונדוואַמקייט גענען אַנדערע קאַנפֿעסס-
אַנס-גענעסענשאַפֿטען אלס "פֿערהאַלענער דער כּייסטיקע"
פֿערשריען ווארדע, אין פֿאַלגע דעססען ער רייך אונד לעבען
פֿערילאר, איכטען דיא כאנאנע ניכט בלאָס דיא אומפֿאַססענד-
סטע טאַלעראַנין גענען דיא ניכט-יודישע בעפֿאַלקערונג דעם
רייכעס, זאָדערן הייטען דערוועלבען וואַנאָר דיא פֿאַללע
גלייכערעכטיגונג איין, דער אָבערסטע געריכטסהאף בעשטאנד
אויס יודישען, מַקְהאַמעדאנישען, כּייסטיליכען אונד היידנישען
מיטגלידערען, אונד ווארדע יעדער, נאך דעם געזעצטעכונע
דער איינען רעליגיעזע געריכטעטע.

אום יעדאך דער וואַהרהייט דיא עהרע צו געבען, מוסס
הערפֿאַרנעהאבען ווערדען, דאס דיעזע מוסטערשאַפֿטע טאַלע-
ראַנין בייא דען כאזארען אויך צור צייט העררשעט, אלס דיע-
זעלבען נאך דעם היידענשהומס אַננעהאַרטען.

(פֿאַרזעטצונג פֿאַלנט.)

געמינדע, דאס רעדנער אונטער "שטרייטעל-ווערן"
דיא הערפֿאַרטיגע אָרטה געמינדע פֿערשטעהען
פֿערנער באט מאַנדעל, דער אָבערשוואַל-ריכטער
מאַגע דיא תלמוד-תורה-שולען דער שטרייטעל-
ווערן שפּעטערען, דא אין דענוועלבען קיין
אונטערשיעס וואַרס געשפּראַכען ווירד, דיא אַנ-
שפּראַכע מאַנדעלס, וועלכע אויך מיט אַנדערען
בענייפֿערונגען דער ניר-באמאָרען אָרטהאָרדאָקסען
געשפּיקט וואר, ווארדע פֿאַן פֿאַכט אללען אַנ-
ווערדען, שפּעציעלל פֿאַן דען שטאמס-קוואַ-לייטען,
מיט עילענ-רופֿען אונד האַנדקלאַטשען אויפֿגע-
נאַמטען, איין ליבעראל געזינגטער ביהרע נאמענס
וואַ שוואַרץ יעדאך פֿאַלעמיורטע מיט מאַנ-
דעל אונד מינטע אים גענענמדייל, עס מאַגען
נאך הונדערטע גלויבענשטרייער יודען זיך היער
אזענעלען, דען געראדע דיעזע גערייכען צום
וואַהלע דעם היעזען ביהרענפֿאַלקעס, ניכט אכער
דיא אינטעללעניק דערוועלבען! אַרוף ענטוויק-
קעלטע זיך איינע פֿאַרמליכע יודענ-רעכטאמעט,
אין דערען פֿערלויף דער אָבער-שוואַל-ריכטער,
צום גראַססען שמערין מאַנדעלס, רונדווערען
ערקלאַרטע, ער קאַנגע דעססען אַנרעגונגען זיך
ניכט צו איינען מאכען, דען דאס געזעצט
פֿערפֿאַגע ניכט דאריבער, נאך וועלכער מאַגע
דער ביהרער זיך קליינען זאָלל; יעדער קאנן זיך
זא קליינען, וויא עס איהם בעליעכט, אויך דיא
תלמוד-תורה-שולע שטעהט - וויא ער זיך בע-
רייט פֿירדער איבערצייגעט - אויף געזעצטעל-
כער גרויבלאגע, דאָהער זא ניכט געשפּראַכט
ווערדען קאַנגע. - דעם העררן מאַנדעל, דעססען
רעדע איינעם כּייסטיליכען אַנטוויסענישען צור
עהרע גערייכען ווירדע, האַבען אלואַ כּייסטיקען
טיכטיג היימגעלייכעטע, שאַדע נור, דאס ער זא
ניכט פֿאַר דעם איינרייכען דעם ניעעסען גע-
אַלאַגען מעמאָראַנדומס געהאלטען האַט, זיא וויר-
דע יא אין דיעזעס מעמאָראַנדום זא שאַן הוי-
פֿאַססען. . . . משי"ח

• (דיא יודען אין באַסניען)
דיא יודענשהומס אָסטערייכ-אונגאַרעס ערהאַלט
מיט דער אַנגלעזערונג באַסניענס אונד דער
הערצעגאָווינא אן דיא מאַנארכיע איינען קליינען
צו-וואכס, נאך דער לעצטען צאהלונג פֿאַס יאָה-
רע 1895 זאב עס אין דען צווייא פֿאַרזעטצונגען
בלאָס עטוואס מעהר אלס 8200 יודען, דאָסאן
ווארען 70 פֿערזענט ספּעדיס אונד 80 פֿערזענט
אַפֿענבאַר איינגעוואַנדערטע אשכּנזים, דיא גרא-
סטע אונד וואַהל דיא אַלטעסע יודישע געמינדע
דע בעשטעהט אין דער הויפּטשטאדט באַסניענס,
סעראיעוואַ. דאָרט וואַהנט דיא האַלפֿ-
טע אללער יודען באַסניענס, דיא שפּאַניאַלישע
געמינדע אין סעראיעוואַ, דיא יעטצט
עטווא 8500 זעלען צאהלט, בלקקט אויף איינע
מעהר-הונדערט-אַהרע פֿערגאנגענהייט צוריקק, זא
בראכטע אויך אייניגע בעדייטענדע ראבבינער
(הַכּהנים) הערפֿאַר אונד שטאנד איינעם אין
רעגעס גייסטענס פֿעריקעהר מיט דער יודישען
געמינדע אין סאַלאַניכע, אַנלאַסליך דער
פֿאַללעגענען אַנגלעזערונג בראכטע אויך איינע
דעפּטאַציאָן דער שפּאַניאַלישען יודען דעם לאַנ-
דעס-שעף איהרע גליקקוויטשע דאָר, אין דער
סינאָגע פֿאַנד איין פֿעטט-אַפּטעסדעיענסט
שטאמט.

• (יודען אונד וואַהלען אין
קאַנסטאַנטינאָפֿעל) דיא געמיינדע
דער אַטאטסוואַהלען אין קאַנסטאַנטינאָ-
טאַנאָפֿעל זינד פֿאַללעגענען, געוואַהלט וואר-
דען לויטער פֿאַרמישטליכע, דאָרונטער זעכס
יודען, נון ווערדען פֿאַרבערייטונגען פֿיר דיא
פֿאַרלאַטעסוואַהלען געשפּראַכען.
עס איז זיכער, דאס דיא יודען אים פֿאַרלא-
מענט איינצעהען ווערדען, אימאָמעדער, אלס דיא
ווינטריקען דיא וואַהל דער יודען אייפֿדיג אונ-
טערשייטען, זיא פֿערשטאַנדענען פֿאַר אייניגען
טאנען דיא קאַנסטאַנטינאָפֿעלער יודענעמינדע,
דאס זיא איהרען איינפלוסס אויפֿבעטען ווערדען,
דאמיט דיא טירקען אין קאַנסטאַנטינאָפֿעל פֿיר
דיא יודען שטימטען, פֿאַלגענדע יודישע קאַנדי-
דאטען האַבען אויסזיכטען, געוואַהלט צו ווערדען.
אין קאַנסטאַנטינאָפֿעל: ווימאַלס עפֿענדו פֿאַ-